

אורי דן אישי

דן אריק שאל

אורי דן היה סטודנט בטכניון כאשר החליט לעבור לעיתונות. ככתב צעיר התקבל ב"העולם הזה" ורכש לעצמו במהרה שם ככתב מעולה. הוא עבד בעיתון עד לגיוסו לצבא.

אלמלא קיבל אותי אורי אבנרי להעולם הזה. קרוב לוודאי שהייתי היום מהנדס מכונות. אולי במפעל המנועים בכתישמש, ממתין שטפן ורטימיר יקבל אותי במתנה מהמדינה ויחשב לציוני עוד יותר גדול, לאחר ששרהביטחון, יצחק רבין, יחליט סוף סוף.

חלמתי בגיל 7 להיות ארכיאולוג, ומגיל 8 להיות עיתונאי. אולי סימן לסקרנות בלתינלאית לנבון בשכר בותיהיים. את סיפרי המתנות לבר מצווה שלי החלפתי ברובם בגליונות העולם הזה ותשע בערב ישנים, אצל סוחר ספרים מול איבני, ברחוב נחלת בנימין בתל-אביב. כעבור שנתיים החלפתי ספרים יקרים אחרים בגליונות השבועון האמריקאי טיים משי גים קורמות.

שני השבועונים, העברי והאמריקאי, ריתקו אותי כפארהיצירה של העיתונות. במיוחד לאחר שהעולם הזה עבר לידיי של אבנרי. במקביל קראתי את ספריו, בשדות פלשת והי צד השני של המטבע.

מובן שלא יכולתי להעלות בדמיני הפרוע ביותר, שבי-1984, בניירורק, אסייע לשררהתעשייהוהמסחר, אריאל שרון, כמאבקו המישפטי חסר התקדים להוקיע את השקרו וההשמצה שפירסם נגדו טיים. ועוד פחות יכולתי לדמיין שבי-1987 אפרסם בטיימון אנד שוסטר בארצותהברית ספר בשם עלילת הדמים, שבו אחשוף את אותו שבועון, כתביו, עורכיו ושיטותיו, כפי שהתגלו באותו מישטדייבה.

הכל נודע כבר במרתף מערכת העולם הזה ברחוב גליקסון 8 בתל-אביב, ליד המיגרש הגדול והריק שי הפריד בינו לבין בניין תיאטרון ה"אוהל הכל — בחלק העיתונאי, והוא העיקרי שבי. קשה היה להגיע למרתף. בשביעית,

כיישנות. ישבו שם שלום כהן, אורי סלע, רוב איתן, סילבי קשת. אף פעם, לאחר מכן, באף עיתון בישראל — להבדיל מעיתוני חו"ל — לא פגשתי ברוח צוות שבו השתלכתי אז כאותו יום, כמו אותו צוות של העולם הזה. וגם את הביקורת היית סופג ברצון. אבנרי, נרגז על סיפור של 300 מילה שכתבת, לא היסט לתלות אותך על הלוח. יום אחד אני מוצא את עצמי על לוח הפקק: הרשימה שפירסמתי בעתון תלויה לראווה — ולידה רשימה אחרת במחצית מיספר המילים, עם פתיח אחר וסיום אחר — אותה כתב אבנרי בתוספת הערה: "כך צריך היה להיות." לא נעלבת. איש לא נעלב. כל אחד רצה שהגליון יהיה הטוב ביותר.

העדיפות ניתנה רק לסיפור עצמו תחת הכלל — לדעת ראשון לפני כולם. לדעת מה שיותר, ומהר. להביא את העובדות שאינן בעיתוני הערב והבוקר. את יומנו המוסתר של נאשם כאונס במעברת קובייה. או סיפור ההפלגה המסוכנת של מלחי אוניה שזה עתה הגיעה לנמל חיפה, כולל צילומים. את סיפורו האישי של שייך אמון טאריף בכפר הדרוזי.

כל רעיון מקורי וכה לא רק לעי רוד, אלא לביצוע מידי. הרעיון לערוך יומסטר לזכר עצמי נולד כשיצאתי עם אורי אבנרי מהצגה ראשונה בקולנוע חן, ונתקלנו במת-רימים מקשקשים בקופסותיהם. כבר למחרת תיכנן אורי סלע את הגראי פיקה של הסרט "קוף למען הנוער על-שם אורי דן", ול"להרמת קרנו המור-סרית של הנוער". קופסת קפה נסטל מהמיטבח של אמא נעטפה מחדש כקופסת התרמה. והיה שם בראונר, הצלםבחסר, שצילם בהיחבא את סילבי קשת ואותי מתרמים אורחים ר' שוטרים ברחבי תל-אביב.

כבר אז שלט כאן טימטום הפרט והעדר. זה לא התחיל ב"1987, עם כ"ד מליון יהודים.

העדרו שהעניק אבנרי לכתב צעיר מצליח היווה חלק בלתי נפרד מה"הצלחה. כשאני רואה את התנשאותם של עורכי עיתונים בפרוטה כלפי כתב צעיר, מתחיל, אני יודע ששם מתחיל העוול. אם הצעיר גם מוכשר, יצטרך כוחות נפשיים אדירים כדי להצליח. סליהאשפה היה חשוב אצל אבנרי לא פחות מאשר העיתון: הוא לא היסט להשליך לשם רשימות מפוקפקות. בעיתונים רבים אחרים ראיתי את הסלים ריקים והרפים מלאים באוסף של שטויות.

לדעת ראשון. להיות בירת ההת-מית"ן. השבתי בחשש. אבנרי: "עיתונאות היא עבודה שחור רה. זה לא כמו בסרטים..." "אני יודע", אמרתי. ובצעם לא ידעתי דבר. בכמה מילים סיכם אבנרי את השיחה: "תנסה. תשלח רשימות מחיפה. יש שם נמל, מישטרה, בתי-מישפט. עריבים, דרוזים."

שלחתי. ובכך, כעבור שתי שנות לימוד הנדסת-מכונות בטכניון, בא הקץ לקריירה שהיכין לי אבי כמהנדס. שתי הרשימות הראשונות הודפסו בעיתון, כמעט ככתבן וכלשונן. אבנרי חילק לי את המחמאות הראשונות בישיבת המערכת ביום שיש, ולא ידעתי היכן לקבור את עצמי מרוב

פטר פן השיג סקופ לאומי כאשר צילם את מנחם בגין ביוני '77, אחרי התקף-הלב שלו. הכניסה לחדרו של בגין בבית-החולים נאסרה לחלוטין על כל העיתונאים והסקרנים. אך פן הצליח להימצא לאחד מבני המושפחה. לחזור מנימה — ולהשיג מבגין את הראיון הראשון אחרי ההתקף. כפסע היה ביני לבין המוות!

רחשות. כן, שם ומייד. זה מה שהביא אותי ככתב צבאי של במחנה ליחידה הסודית דאז, גרוד 890 חי"ר מוצנח, שרק היא עסקה לפי השמועה במיכ"צעים מיוחדים מעבר לגבול. בקשתי להצטרף. שנת 1954. לא ידעתי בכלל שקיים משהו שנקרא ביטחון-שרה. בקושי ידעתי מה זאת צנזורה צבאית. שיחה קצרה בשעת לילה בחדר המג"ד, סגןאלוף אריאל שרון. חדר קטן, בביתן מפקדת הגרוד בתל-נוף. "סאל שרון: מי סיפר לך שאנחנו עובדים במיכצעים סודיים?" אני בחשש: "שמעתי..."

הודאה באשמה

דן כיסלו הגיע לארץ מפולין ב-1961. שם היה עיתונאי באן התקבל להעולם הזה, למרות העובדה שלא ידע לכתוב בעברית. עבד עד 1965 ככתב-שטח. מרבית כתבותיו נכתבו בפולנית ותורגמו במערכת לעברית. היום עיתונאי ב"הארץ".

היו לי הרבה סיפורים מעניינים, שהיו מרגשים גם מבחינה עיתונאית וגם מבחינה אישית. המעניין מכולם היה הסיפור של רצח ילדה מכפר-סבא.

בתחילת שנות ה-60 נעלמה ילדה מאחת השכונות הסובבות את כפר-סבא. הארץ היתה אז קטנה יותר, וכל סיפור כזה ריגש והסעיר את המדינה כולה.

אלפים יצאו לחפש אותה. כל המדינה דאגה לה. אחרי יומיים של חיפושים הנעתי עם יגאל מן, הצלם. לביתה של הילדה.

ההורים, האחים והאחיות התייפחו, צעקו, היו היסטריים. אי-אפשר היה לדבר איתם. אחד מבני-המשפחה היפנה אותי לרוד של הילדה, ואמר שהוא מוכן לרכב.

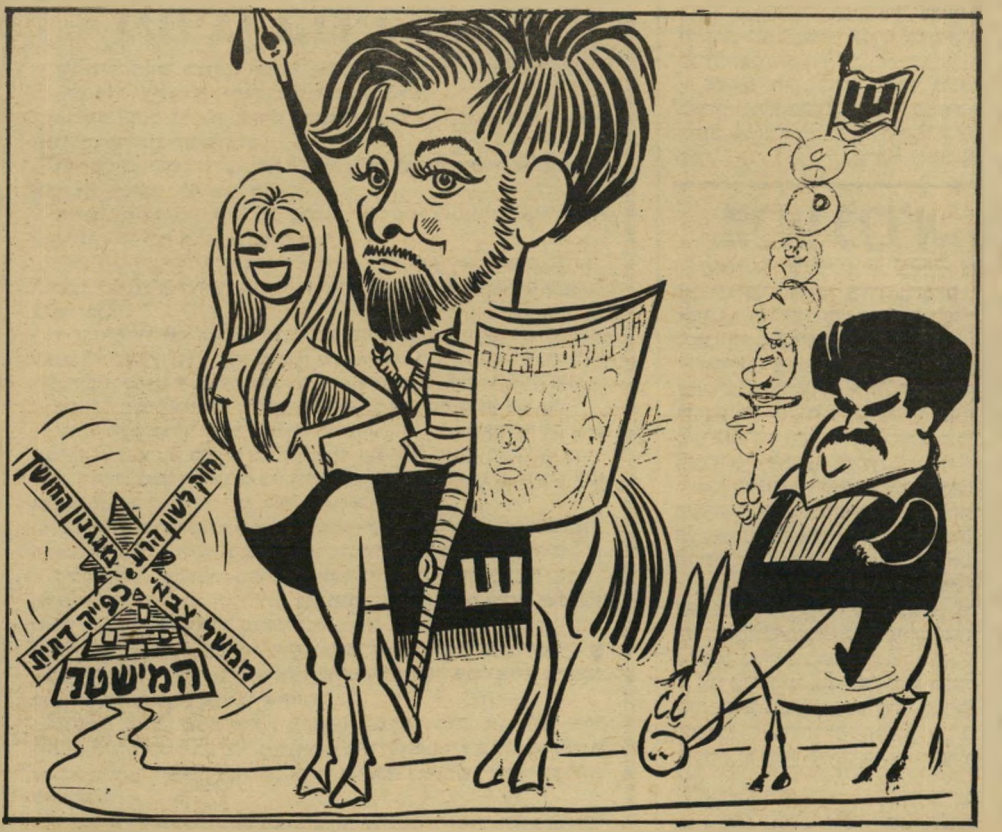
עמדנו ליד הבית. שעת אחר-הצהריים מאוחרת. הצלם צילם ואני שוחחתי עם הרוד. פיתאום הוא אמר לי: "תגיד למישטרה שאם במקום לחפש בפרטים היו מחפשים בחולות שפת-הים, היו מוצאים אותה מזמן." איפה צריך לחפש? שאלתי. והוא אמר: "ליד נתניה. היא שוכנת על גיבעה, במרחק של עשרה מטרים משם צומח עץ. היא מכוסה בחול, נעל אחת חסרה לה ועל צווארה מיטפחת."

שאלתי: "מאין אתה יודע?" והוא סיפר: "היום בבוקר נסעתי לברזיל וקן בכאר-שבוע, שהראה לי תמונה מרזיקת של הילדה מכוסה בחול. השירים הורידו ממנה את החול. אחרי שראיתי את הגופה, הם שבו וכיסו אותה בחול."

נדהמתי מהסיפור ומייד נסעתי למישטרת כפר-סבא. סיפרתי למפקד התחנה את סיפורו של הרוד. המפקד שמע — לא אמר דבר ולא עשה דבר. למחרת בבוקר נסע הרוד עם עוד שני בני-המשפחה לחולות נתניה. הוא מצא את הגיבעה והעץ הסמוך לה. מצא בסביבה את הנעל החסרה. הם הסירו את מעטה החול ומצאו את הגופה. מייד הודיעו למישטרה.

המישטרה עצרה את הרוד. הוא הועמד לדין על רצח. במהלך המישפט התברר כי הוא רצח את הילדה והשאיר את גופתה בחולות. על מצפונו לא העיק הרצח, אלא העובדה שהילדה אינה קבורה, וכך, כאותו בוקר שבו סיפר לי כי נסע לכאר-שבוע, הוא נסע לחולות נתניה וקבר את הגופה. הוא נשפט למאסר-עולם, למרות שלא הודה באשמה.

הסיפור שלי התפרסם באותו היום שבו המישטרה פינתה את הרצח. דן כיסלו

זאב בא להעולם הזה אחרי שפוטרו ממעריב בתחילת שנות ה-50. הקריקטוריסט דוש, שעבר אז מהעולם הזה למעריב, הצעו לו להחליפו.